

Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2010/11:38 Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi. Propositionen har inte föranlett några motioner.

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om bl.a. förvärv av aktier i Europabolaget KIC InnoEnergy SE och om kapitaltillskott till bolaget. Syftet är att uppnå en fördjupad samverkan inom området hållbar energi.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande från Sverigedemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	6
Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
Särskilt yttrande	9
Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi (SD)	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi

Riksdagen bemyndigar regeringen

a) att besluta om förvärv av två aktier i Europabolaget KIC InnoEnergy SE till ett belopp om högst 180 000 kr,

b) att vidta de åtgärder som krävs för att genomföra förvärvet av aktierna,

c) att under 2011 för anslaget 2:4 Uppsala universitet:

Forskning och forskarutbildning under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ingå åtaganden om att lämna kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE som medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kr under perioden 2012–2016,

d) att under 2011 för anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ingå åtaganden om att lämna kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE som medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kr under perioden 2012–2016,

e) att under perioden 2011–2016 besluta om kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE om högst 11 520 000 kr.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:38 punkterna 1–5.

Stockholm den 17 februari 2011

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Mikael Damberg (S), Oskar Öholm (M), Louise Malmström (S), Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Nina Lundström (FP), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Rossana Dinamarca (V), Camilla Waltersson Grönvall (M), Björn von Sydow (S) och Roger Haddad (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen lägger i proposition 2010/11:38 Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi fram förslag till bemyndiganden om att besluta om bl.a. förvärv av aktier i Europabolaget KIC InnoEnergy SE och om kapitaltillskott till bolaget.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Av propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) följer att en ny samarbetsform för näringsliv, lärosäten och institut har etablerats genom European Institute of Innovation and Technology eller, med den svenska benämningen, Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). Vidare har regeringen och riksdagen bedömt att kopplingen mellan utbildning, forskning och innovation också innebär ett bredare angreppssätt för att bygga kompetens på strategiska områden samt att svenska aktörer bör ha goda förutsättningar att i samverkan mellan lärosäten och industri delta i de olika kunskaps- och innovationsgrupper som etableras inom ramen för EIT.

Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan har i EIT:s första utlysning utsetts att ingå i ett samarbete inom forskning, utbildning och innovation, som bl.a. innebär att de för svenska statens räkning ska förvärva en aktie vardera i ett Europabolag och tillskjuta kapital till bolaget. Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan har haft mycket kort tid på sig att acceptera erbjudandet att ingå i samarbetet. Regeringen beslutade den 25 november 2010 att Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan för svenska statens räkning får underteckna ett aktieägaravtal, med förbehåll för riksdagens ställningstagande till frågan om förvärv av aktier i KIC InnoEnergy SE, m.m. (U2010/6517/UH).

Regeringen har under beredningen av förslagen i propositionen inhämtat synpunkter från Uppsala universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Energimyndigheten, Verket för innovationssystem, ABB AB och Vattenfall Aktiebolag.

EIT är ett gemenskapsorgan och utgör en juridisk person som är inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 294/2008 av den 11 mars 2008 om inrättandet av Europeiska institutet för innovation och teknik. I förordningen anges att EIT:s mål är att bidra till en hållbar europeisk ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft genom att öka medlems-

staternas och gemenskapens innovationsförmåga. Institutet ska enligt förordningen göra detta genom att främja och bedriva integrerad högre utbildnings-, forsknings- och innovationsverksamhet av högsta standard.

EIT har utsett Uppsala universitet, Kungl. Tekniska högskolan och andra internationella lärosäten, företag och forskningsinstitut att tillsammans bilda en s.k. Knowledge and Innovation Community (KIC) inom energiområdet, i det följande benämnd kunskaps- och innovationsplattformen. Kunskaps- och innovationsplattformen ska verka för att utveckla ett hållbart energisystem som möjliggör ett klimatneutralt Europa 2050 genom framgångsrik utveckling av innovationer till nya kommersialiserbara produkter och tjänster på en global marknad.

Kunskaps- och innovationsplattformen ska verka genom sex europeiska regionala noder. Varje nod ska samordna plattformens gemensamma kompetens inom ett visst tematiskt område. Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan ansvarar som nod för områdena smarta elnät och elektrisk energilagring i ett samarbete med ABB AB och Vattenfall Aktiebolag. I satsningen ingår även noder som är placerade i Barcelona, Eindhoven/Leuven, Grenoble, Karlsruhe och Krakow. De sex noderna omfattar totalt 34 universitet, företag och forskningsinstitut. Den sammanlagda budgeten för 2010–2016 uppgår till ca 1,5 miljarder kronor.

Kunskaps- och innovationsplattformen ska etablera en resultatorienterad och självbestämmande organisation som intensifierar omvandlingen av Europa till ett mer entreprenöriellt, innovativt och hållbart samhälle.

De lärosäten, företag och forskningsinstitut som ingår i kunskaps- och innovationsplattformen avser att bli delägare i ett Europabolag (Societas Europa, SE) benämnt KIC InnoEnergy SE. Bolagets säte kommer att vara beläget i Eindhoven i Nederländerna och lyda under nederländsk lagstiftning. Det kommer inte att finnas något solidariskt ekonomiskt ansvar mellan Uppsala universitet, Kungl. Tekniska högskolan, ABB AB och Vattenfall Aktiebolag gentemot bolaget. Enligt bolagsordningen är bolagets syfte att bl.a. eftersträva de mål som, enligt förordningen om inrättandet av Europeiska institutet för innovation och teknik, tillkommer en kunskaps- och innovationsplattform samt tillhandahålla såväl administrativa, tekniska, finansiella och ekonomiska tjänster som ledningstjänster. Bolaget ska, i relation till de syften som anges i nämnda förordning, även förvärva, avyttra, förvalta och utnyttja fast och lös egendom inkluderande patent, varumärken, licenser, tillstånd och andra immateriella rättigheter samt låna in och ut pengar och agera borgensman eller garantigivare på annat sätt. Bolaget ska fördela medel till de aktörer som ingår i plattformen. Bolaget ska vara vinstdrivande och vinstutdelande. Vid bolagets likvidation ska ett eventuellt överskott betalas till någon skatteprivilegierad organisation som direkt och uteslutande ska använda överskottet till förmån för det allmänna eller för välgörande eller religiösa ändamål.

Utskottets överväganden

Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att

- besluta om förvärv av två aktier i Europabolaget KIC InnoEnergy SE till ett belopp om högst 180 000 kr
- att vidta de åtgärder som krävs för att genomföra förvärvet av aktierna
- att under 2011 för anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ingå åtaganden om att lämna kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE som medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kr under perioden 2012–2016
- att under 2011 för anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ingå åtaganden om att lämna kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE som medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kr under perioden 2012–2016
- att under perioden 2011–2016 besluta om kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE om högst 11 520 000 kr.

Propositionen

De fyra svenska deltagarna, ABB AB och Vattenfall Aktiebolag samt, för svenska statens räkning, Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan har tillsammans med de 30 andra universiteten, företagen och forskningsinstituten förhandlat fram ett privaträttsligt aktieägaravtal (General Partnership Agreement on KIC InnoEnergy) inom energiområdet. Avtalet innebär bl.a. att varje part ska förvärva en aktie vardera vid en nyemission i ett Europabolag, KIC InnoEnergy SE, som ska samordna och förmedla medel från EIT till bl.a. de fyra svenska aktörerna. Kostnaden för att förvärva en aktie uppgår till 10 000 euro, vilket motsvarar 90 000 kr. Vidare innebär avtalet att parterna ska bidra med samfinansiering i form av s.k. in kind-bidrag uppgående till 900 000 euro vardera per år 2011–2016 och med 450 000 euro vardera för 2010. Sådana bidrag kan bestå av t.ex. personal, lokaler och utrustning för forskningsändamål. Tillhandahållandet av in kind-bidrag är avsett att ske inom ramen för Uppsala universitets och Kungl. Tekniska högskolans löpande verksamhet. Omfattningen av den samfinansierade bidragsverksamheten ska redovisas i myndigheternas årsredovisningar. Av avtalet följer också att varje part ska bidra med finansier-

ingen av bolaget med 100 000 euro, vilket motsvarar 900 000 kr per kalenderår, under sex år, i form av kapitaltillskott. För startåret 2010 uppgår denna förpliktelse till 40 000 euro, vilket motsvarar 360 000 kr för varje part. Kapitaltillskottet för 2010 får betalas in under 2011. Sammantaget motsvarar detta ett kapitaltillskott om 5 760 000 kr för varje part.

För att möjliggöra detta föreslås att regeringen ska bemyndigas att besluta om förvärv av två aktier i Europabolaget KIC InnoEnergy SE och vidta de åtgärder som krävs för att genomföra förvärvet. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att ingå åtagande om att lämna kapitaltillskott om sammanlagt 11 520 000 kr under perioden 2011–2016 och besluta om kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE. Kostnaderna för att förvärva aktierna och lämna kapitaltillskott ska med lika delar belasta anslagen 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning* och 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning* som är uppförda under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning i statsbudgeten.

Efter riksdagens bemyndigande avser regeringen att bemyndiga Uppsala universitet och Kungl. Tekniska högskolan att genomföra förvärvet med därtill hörande åtgärder och att tillskjuta kapital.

Förslagen i propositionen medför inte något behov av ytterligare medel i förhållande till vad som har föreslagits i budgetpropositionen för 2011 för aktuella anslag för 2011 och vad som har beräknats för 2012–2014. Regeringen bedömer att kapitaltillskotten för 2015 och 2016 kan finansieras inom prognostiserade ramar för ovan nämnda anslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet anser i likhet med regeringen att deltagandet i uppbyggandet och driften av en kunskaps- och innovationsplattform inom hållbar energi stärker Sveriges position i Europa inom området. De deltagande lärosätena ges en unik möjlighet att utveckla ett samarbete inom energiområdet. Detta befäster lärosätenas ställning i världen som ledande inom områdena smarta elnät och elektrisk lagring. Genom tillgången till excellent forskning och utbildning kommer de deltagande företagen att stärka sin globala konkurrenskraft. Samarbetet i kunskaps- och innovationsplattformen ger förutsättningar att skapa innovationer och nya arbetstillfällen. Små och stora företag ska kunna involveras på samma sätt som större företag.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:38 Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om förvärv av två aktier i europabolaget KIC InnoEnergy SE till ett belopp om högst 180 000 kronor (avsnitt 4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som krävs för att genomföra förvärvet av aktierna (avsnitt 4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning upptagna anslaget 2:4 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning ingå åtaganden om att lämna kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE som medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning upptagna anslaget 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning ingå åtaganden om att lämna kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE som medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 4).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011–2016 besluta om kapitaltillskott till KIC InnoEnergy SE om högst 11 520 000 kronor (avsnitt 4).

Särskilt yttrande

Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi (SD)

Richard Jomshof (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i grunden inget att anmärka på proposition 2010/11:38 Fördjupad samverkan inom forskning, utbildning och innovation – hållbar energi. Vi instämmer i regeringens och utbildningsutskottets ställningstagande att deltagandet i uppbyggandet och driften av en kunskaps- och innovationsplattform inom området hållbar energi är positivt för Sverige, men också för Europa som helhet.

Det finns dock två saker som vi vill verka för framgent:

1. Det talas i propositionen om att det gemensamma Europabolaget (KIC InnoEnergy SE) ska ”förvärva, avyttra, förvalta och utnyttja” bl.a. ”patent, varumärken, licenser, tillstånd och andra immateriella rättigheter”. Det är med andra ord ganska osäkert och otydligt huruvida de patent som kan tänkas bli resultatet av den gemensamt bedrivna forskningen kommer att komma de svenska deltagande institutionerna till del i den meningen att de kontrolleras av de svenska universiteten själva. Med andra ord kan eventuellt en situation uppstå (exempelvis vid ett framtida svenskt utträde ur EU) att den forskning på området smarta elnät och elektrisk energilagring som de svenska deltagarna ska ansvara för kan komma att hamna utanför svensk kontroll, trots att huvuddelen av denna forskning har ägt rum med svenska pengar och med svensk forskningskompetens. Sverigedemokraterna menar därför att Sverige och svenska universitet måste få tillgång till patenträttigheter och liknande från den forskning vi själva bedriver.
2. Utöver detta är det inte oproblemiskt att den svenska finansieringen av Europabolaget tas direkt från de befintliga anslagen till Uppsala universitet respektive KTH. Det innebär en risk för att universitetens löpande verksamhet blir lidande på grund av detta. Vi menar att anslagen till dessa universitet bör justeras i samma grad som de belastas med utgifter för finansieringen av projektet. Alternativt bör detta projekt finansieras genom en helt ny anslagspunkt.